

Omenjenega dne ob $\frac{1}{2}$ 8. uri se je zbrala šolska mladina z roditelji v šolski sobi in ob 8 uri podajo se vsi skupaj k sv. maši. Koncem sv. maše zapoje pevci „Cesarsko“ in učenci gredo paroma v šolo nazaj, kjer je č. g. L. Krištofič v navzočnosti blagorodnih gg. c. kr. šolskega nadzornika A. Žumra, župana L. Aljančiča, staroste učiteljev J. Debelaka, unirovljenega učitelja v Tržiči, udov krajnega šolskega sveta njim na čelu predsednik J. Klemenčič in roditeljev blagoslovil šolsko poslopje. Precej potem nagovori g. župnik navzočne zahvali se preblagorodnemu g. okrajnemu glavarju in okrajnemu šolskemu svetu za pomoč pri zgradbi šole. Rastolmači pomen cerkvenega blagoslova in šole. Na to zahvali g. okrajni šolski nadzornik v imeni krajnega šolskega sveta g. župana in g. načelnika krajnega šolskega sveta za neumorni trud pri napravi nove šole; v daljšem govoru izroči vodstvo šole učitelju M. Debelaku in naroča ljudstvu, naj otroke redno in pridno pošilja v šolo in konča svoj govor z trikratnim „slava“ presvitlenemu cesarju. Učitelj pozdravi blag. gosp. nadzornika in navzoče. Prosi naj bi slavna šolska oblastva blagoizvolila mu pri težavnem delu pomagati z dobrim svetom in drugimi sredstvi; prosi preč. g. župnika za složno in kolegijalno delovanje v šolskih stvarih; obrne se do roditeljev in jih opozarja na pridno pošiljanje otrok v šolo in posledke nepridnega pošiljanja. Slednjič spregovori še otrokom nekaj besed in jih napeljuje

na pridnost in lepo vedenje v cerkvi, v šoli in zunaj šole.

Ko si ogledamo šolsko poslopje in sedaj še neobdelan vrt povabi nas preč. g. župnik na dober zajutrek, pri katerem nas je z različni dovtipi prav prijetno kratkočasil. Mej tem napije g. nadzornik slogi mej zastopanimi oblastvi t. j. c. kr. okrajnim šolskim svetom, krajnim šolskim svetom, županstvom in šolskim vodstvom. G. župan napije g. nadzorniku in učitelju, za kar se g. učitelj zahvali. *M. Debelak.*

Iz Sent-Jerneja. Naša šolska mladina, katere je letos 946 za šolo vgodne z ponavljajno šolo in ima letos pet učiteljskih močij (tri učitelje in dve učiteljici), imela je 15. listopada t. l. redko slovesnost, katera bo vsem gotovo ostala v dobrem in trajnem spominu. Ta dan je namreč g. Anton Rebrnak predstavljal „Trpljenje našega gospoda Jezusa Kristusa“, kakor se neki po obljubi vsakih 10 let predstavljajo „Passions-Spiele“ v Oberammergau na Bavarskem. Prav lepo se je 18 postaj predstavljalo pred šolskimi otroci in učiteljstvom. Bila je predstava samo za šolsko mladino odmenjena, ker se s tem v krščanskem nauku pouče in vtrdijo. To je najboljši nazorni nauk.

Da so se pa mogli stroški plačati, dala je preblag. baronica Leonora Borsch iz Pletarjev nekaj, župnik g. Anton Fetih Frankheim nekaj, krajni šol. svet več, g. Sever in še nekaj drugih, katerim bodi tem potem izrečena srčna hvala! Bog plati! *Jan. Saje.*

Društveni vestnik.

Iz našega društva. Dne 25. listopada je bila peta odborova seja. Določilo se je, da bode letošnje glavno zborovanje dne 28. grudnia ob 9. uri dopoldne v magistratni dvorani z običajnim dnevnim redom. Razgovarjalo se bode tudi o prihodnji deželni razstavi in „Učiteljskem Domu“. — Blagajnikovo poročilo se vzame na znanje. — Želji nekaterih gg. profesorjev, da bi jim „Tovariš“ nekoliko prostora odmeil, se radovoljno ustreže s tem, da se jim prepusti 2 strani na razpolaganje. — Prvi letošnji društveni večer bode 6. grudna v salonu Hafnerjeve „Pivarne“. Predaval bode g. predsednik A. Žumer o izložbi učil v Inomostu. K tem večerom se bodo povabili tudi nekateri gg. profesorji srednjih šol.

Iz Ljubljane. (»Narodna Šola.«) (Dalje.) Oveselila je tudi kmetijska posojilnica za ljubljansko okolico našo blagajnico z opetovanim darilom 10 gld. in od 7 drugih dobrotnikov smo dobili, ne da bi jim bili nadležni 15 gld. 50 kr. Bog jim povrni stotero njih dobroto!

Prijetna dolžnost nam je, naglašati tudi dareljivost blagorodne gospe Giontinitove, ker je prepustila „Nar. Šoli“ zopet letos dobro rabljiv klavir brezplačno. Ta klavir se je po dovršeni popravil prepustil v po-

polno last ljudski šoli v Zabnici, kjer se je šolsko in cerkveno petje vspešno gojilo.

Pohvalno moramo omenjati tudi novih ustanov, ki so družtvu došle od ljudskih šol in sicer: v Sadržici izposl. J. Mandelje (II. rok), z Vrha pri Vinici izposl. F. Juvanec (II. rok), v Zagradcu izposl. Anton Vrančič (I. rok), v Št. Jerneji izposl. Jan. Saje za III. razred (to je druga polna ustanovništva), v Borovnici izposl. Papler (I. rok druge ustanovništva). — Mnogo ustanovnih šol je poleg tega, da so uže plačale celo ustanovništvo, še priposlalo druge doneske z namenom, da dobé zdatnejša vračila, ker je jasno, da iz skromnih obrestij od ustanovništva ni mogoče obilo povrniti zahtevati. Ti prizanesljivi ožiri kažejo, da častiti društveniki zmerno izkoriščujejo Nar. Šolo, kar odboru dobro dě.

Konečno bodi še hvaležno omenjeno, da je tiskarna gg. Klein & Kovač blagovolila brezplačno napraviti veliko množino adres za društvene pošiljatve. Domačim časopisom, osobito „Učiteljskemu Tovarišu“ gre tudi iskrena zahvala za objavo društvenih zadev.

Vse to so dobrotniki storili „Narodni Šoli“, a kar je društvo storilo svojim članom, to je razvidno iz predloženega računa in je zapisano v hvaležnih sreih

obdarovancev. Naj bi društveni prijatelji ohranili svojo naklonjenost „Narodni Šoli“ še nadalje in pridobivali ji mnogo dobrotnikov na prosepah ljudskega izobraževanja potem domače šole! V to pomozí Bog in sreča! —

K besedi se oglasi tajnik Círil in Metodove družbe, kurat gospod Anton Zlogar ter pravi, da je jako težavno naročevati knjige za Círil in Metodovo družbo in treba je zato previdnega in izurjenega šolnika, da zna presoditi, kaj je dobro in kaj ni dobro. Ket takega se je pri vsaki priliki skazal predsednik „Narodne Šole“ in je vselej povprašan za svet, rad ustrežal. Izrečena mu bodi za vse njegovo dosedanje delovanje prísrečna hvala s prošnjo, da bi i nadalje podpiral družbo ter deloval v nje prosep in razvitek. Predsednik pa odgovarja, da je njega in celega odbora dolžnost delovati na korist in prebujenje Slovenstva ob periferijah in obljubi, da bode tudi v prihodnje radovoljno podpiral Círil in Metodovo družbo, za katero se vnema vse slovensko razumništvo in koje blagi namen je vsestransko znan. Sicer se pa vzame poročilo tajnikovo pohvalno na znanje.

Poročilo blagajnikovo: Dopolnjeva je izvestje g. tajnika, zdi se mi umestno, slavnemu zboru nekatere podatke iz društvenega računa še posebej pojasniti.

Pod naslovom „Troški“ je izkazanih 136 ljudskih šol, katerim se je podpora naklonila, pod naslovom „Dohodki“ pa jih je le 135, ki so v smislu društvenih pravi svoj donesek vložili, torej je samo jeden zastanek na obljubljenem vplačilu zabeležen.

Zaporedno števílo 35 kaže, da so se zastanki prejšnjih let z zneskom 51 gld. 34 kr. vestno poravnali, kar se mora pohvalno priznati. Po g. tajniku omenjene ustanovnine so se takoj po vsprejemu kot nedotakljiva imovina v hranilnici naložile, istotako je bil odbor odobril, da sta se volili hlgr. gospe pl. Močnikove v znesku 50 gld. in gospe Jul. Materne po odbiti 10% pristojbini na korist učil. pokojninskega zaklada v znesku 90 gld. plodonosno naložili in tako povikšal rezervni zaklad, ki se je nabral iz neporabljenih večletnih obrestij in sicer na hranilnih knjižicah štev. 2539, 4274 in 7324 skupaj do

15 vel. srpana t. l.	43 gld. 68 kr.
na knjižici štev. 74 skupaj	22 „ 27 „
na knjižici štev. 180248 skupaj	31 „ 71 „
torej vsega	97 gld. 66 kr.
s prísšetina voliloma v znesku	140 „ — „
znaša torej rezerv. zaklad	237 gld. 66 kr.

Slavni zbor gotovo odobrava to gospodarenje, ker utegnejo časi priti, da izostanejo podpore ali da bode društvo ukrenilo kake posebne troške na korist šolstva.

Pod naslovom „Dohodki“ III. podpore zapored. štev. 29. vstavljen je znesek 200 gld.; dejansko pa je „Narod. Šola“ dobila od sl. mest. zastopa samo I. rok = 100 gld.; II. rok je izplačati se le meseca vinotoka; ker pa velja podpora za l. 1893., zato je ves znesek v račun sprejet, pa radi tega je ostanek izkazan s

371 gld. 68 kr. dočim je danes defektiven le 271 gld. 68 kr. Društvu je torej na razpolaganje z rezerv. zakladom vred	609 gld. 34 kr.
s prísseto ustanovnine	785 „ — „
znaša torej konečno imetje	1384 gld. 34 kr.

V računni je razložena ustanovnine v podporo, za katero društvo ne daje nobenega vračila, in tako, po kateri gré ljudskim šolam primerno vračilo; teh je 22, onih 20; obresti zadnjih pridejo na korist šolam ustanovnicam, in sicer: Litija, Krško (ljudska šola), Vinica, Vrh, Begunje (Gorenj.), Koroška Bela, Breznica, Jesenice, Lašče, Radoljica, Bled, Št. Jernej (Zkrat), Borovnica (Zkrat), Vipava, Sodražica, Dol. Logatec, Gor. Logatec, Ribnica, Vel. Poljane, Zagradec.

(Konec prih.)

Iz Krškega. Zadnje zborovanje „Ped. društva“ dne 16. listopada t. l. sicer ni bilo dobro obiskano vender zanimivo. Izumitelj g. Flor. Rozman nam je razložil svojo novo šolsko klop in tablo. Udeleženci so se prepričali o mnogih prednostih, ki jih ima ta klop in ako se bode g. Rozman tudi oziral pri svoji klopi na mere, katere je določila dunajska strokovnaja komisija, ima njegova iznajdba prihodnost. — Jednako je zanimalo zborovalce nova šolska tabla v zvezi z računskim strojem. Tudi tej iznajdbi se ne more odrekati praktična ideja, kajti učitelj ima na jedenkrat na razpolago 2 tabli na obeh straneh. Med tablama je pa navadni računski stroj, ki se dá prav dobro rabiti. Tabla ima tudi obešalo za zemljevid in večje podobe.

V kratkem bode tudi društvo izdalo nekaj novih knjig. Tu bota natančneje pojasnjeni „nova šolska tabla in klop“ s slikami. Vseled tega pustimo tu natančnejši opis.

Gg. tovariši in gdč. tovarišice se ob jednom prošjo za podporo društva z nabiranjem udov, gg. šolski pisatelji oziroma pisateljice pa naj v kratkem dopošljejo svoje društvu namenjene spise odboru. —a—

Iz kamniškega okraja. Učiteljsko društvo za naš okraj je zborovalo dne 12. vinotoka t. l. v Kamniku, kojega so se udeležile 3 gdč. učiteljice (imamo jih pa več v okraju) in 17 gg. učiteljev.

Predsednik g. Janežič (Dobski) omenil je v svojem toplen pozdravu tudi „Učiteljskega doma“, o katerem se je pozneje razvnela živa debata.

G. nadzornik Letnar je predlagal:

„Vsak učitelj ali učiteljica zaveže se plačati skozi 12 let mesečno po 1 gld.* Utemeljuje ta svoj predlog dokazal je, da nam je ideja do dosege konvikta mogoča, ako le vsi hočemo.

Večina bila bi tudi tu predlog sprejela, a po daljši debati, koje se je udeležilo mnogo udov, obveljal je slednjč predlog gg. Stiasnya in Burnika:

Učiteljsko društvo za kamniški okraj pritrjuje, da je nujno potrebno, da se ustanovi v Ljubljani odbor, kateri naj določi razne

pravice in dolžnosti udov za napravo učiteljskega konvikta.

Ko bode to urejeno, potem se bode tudi zavedno učiteljstvo kamniškega okraja rado in hitro odzvalo.

Blagajnik g. Trante poroča, da je imelo društvo dohodkov 67 gld., troškov pa 39-86 gld., ostane 27-14 gld., ako se še prišteje svota 24 gld., koje je društvo posodilo k donesku kamniških učiteljev za ustanovnino družbi sv. Cirila in Metoda, ima gotovine 51-14 gld.

Nato prebere pismo družbe sv. Cirila in Metoda, katero naznanja, da je društvo sprejeto med ustanovnike.

Po razpravi „Razstava učil pri prihodnji deželni razstavi“, katero je prečital naš neutrudno marljivi sodrug g. Stiasny, vnela se je zopet živa debata, ter sprejeli referentovi resoluciji:

1. Zeleti je, da bode na deželni razstavi zastopano ljudsko šolstvo.

2. Naj se za časa deželne razstave priredi izložba učil.

Po daljnem razgovoru se določi, da se naše društvo razstave udeleži. Odboru se pa naroča, da preskrbi pri merodajnih krogih podporo, ter preskrbi kataloge razstave čeških učiteljev. Posamniki pa, naj odboru do meseca mal. travna naznanijo, kaj namestavajo razstaviti.

G. nadzornik predlaga naj se razstavijo naši podrobni učni načrti, katere bi morali preje še jedenkrat pregledati.

G. Burnik je proti temu, ako bi se razstavili v rokopisih, zato se je odboru naložilo, naj on preskrbi kakega založnika.

Ko se je še določilo radi svetilnic rajnim gg. tovarišem, ter določilo prihodnje zborovanje na prvi četrtak mal. travna v Moravčah, za katero je prevzel referat s praktičnim nastopom g. Toman, se je tri urno zborovanje zaključilo.

Naj bi taka zborovanja le vedno bolj napredovala, ker z resnim delom pridobimo zanimanje in priznanje, kar bode le šolstvu in nam v prid! J. T.

Iz novomeškega okraja. (Občni zbor učiteljskega društva.) Ker naš zadnjikrat sklicani zbor ni bil sklepčen zaradi premalega števila došlih udov, bil je drugo sklican dne 19. vinotoka t. l. v Toplicah, kjer se je tudi vršil po sledečem vspredu: 1. Predsednikov nagovor. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. »Stari Slovani« (predava g. V. Kmet.)

(Ta točka je odpadla, ker gosp. poročevalca zaradi važnih uzrokov ni bilo. Op. dop.) 5. Volitev odbora. 6. Volitev treh pregledovalcev računov. 7. Razgovor o »Učiteljskem domu.« 8. Posamezni nasveti.

G. predsednik Fr. Konecilija presrčno pozdravi vse navzoče, ter zahvali došle ude, da so se vabilu odzvali. Spominja nas veselih in tudi žalostnih dogodkov preteklega leta. Veseli dogodek je bil za nas zabavni večer, o katerem se je v vseh krogih s pohvalo govorilo; kateri pa tudi kaže, da se z vstrajnostjo in skupnostjo lahko ravno med učiteljstvom mnogo doseže.

K žalostnim dogodkom pa prištevava nemilo in bitko izgubo Bl. Hrovatha, c. kr. šolskega svetovaleca in ravnatelja ter dr. viteza Močnika, katera sta v prošlem letu preminula. Oba sta bila učiteljstvu vedno naklonjena ter tudi mnogo zanj in za šolo storila. V znak sožalja se na uljudno opombo predsednika prisotni vzdignejo s svojih sedežev. K sklepu svojega nagovora želi, da bi se v tekočem letu imeli spominjati le veselih dogodkov, britkih zgub naj bi nas pa Bog obvaroval.

Potem prebere tajnik g. naduč. Hiti svoje zanimivo sestavljeno in zabavno poročilo o delovanju društva v preteklem letu, katero nam pravi med drugim, da je bilo 29 društvenih udov, to je 1 častni in 28 pravih. — Iz poročila blagajnikovega le to, da je bilo dohodkov 66 gld. 91 kr., a stroškov 32 gld. 7 kr. Ostanke je 34 gld. 84 kr.

Na vprašanje g. V. Zavrla, je li dobila družba sv. Ciril-Metoda kak dar od prebitka našega zabavnega večera, mu je odgovoril blagajnik, da je odbor poslal družbi 50 kron.

Ker je 4. točka dnevnega reda izostala, prestopili smo k volitvi odbora. Izvoljen je bil z malo izpremembo odbornikov stari, katerega moramo zahvaliti za njega veliki trud; posebno pa še društvenega predsednika za njegovo požrtovalno, trudoljubno delovanje in pohvalno vodstvo. Tudi gg. tajniku in blagajniku gre vsa pohvala za njih vestno delovanje. Novi odbor: načelnik, g. Konecilija; namestnik, g. Fl. Kalinger; tajnik, g. M. Hiti; blagajnik, g. J. Kutnar; odborniki, gđc. E. Clarici, g. A. Vrančič in g. J. Šmorancer. — Po dovršeni izvolitvi bili so izvoljeni z vsklikom pregledovalcem računov gg. J. Franke, D. Matko in V. Zavrl. (Konec prih.)

Vestnik.

God presvetle cesarice se je letos slovesno praznoval v Ljubljani in tudi na več šolah na deželi v soboto dne 18. listopada, ker v nedeljo ni mogoče, da bi imela šolska mladina svojo sv. mašo.

Pismo presvetlega cesarja bivšemu ministru Gautschu. Ljubi dr. baron Gautsch! Izpuščam Vas s tem milostljivo iz službe ministra za bogočastje in

pouk ter Vam izražam za Vaše izborna, zvesto službovanje, za Vašo neutrudno delavnost kakor za velike zasluge, katere ste si pridobili za razvoj in povzdigo pouka, kakor tudi za pospeševanje vzajemnosti vseh veroizpovedanj posebno priznanje in Si pridržim poziv v Vaše dalje službovanje.

Na Dunaji, 11. listopada 1893.

Francišek Jožef I. r.

Taaffe L. r.